

Földhasználat és agrártámogatás a Natura 2000-es gyepterületeken

Kaszált gyepek (MME-TTSZ archívum)

Hazánk területének több mint 20%-a lett része a Natura 2000 elnevezésű európai ökológiai hálózatnak. E területek értékes élővilága csak a gazdálkodókkal együttműködve őrizhető meg.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk feltétele volt az uniós természetvédelmi szabályozás honosítása, és a Natura 2000 hálózatba tartozó hazai területek kijelölése. A Natura 2000 hálózat részét képező területek kiemelkedő jelentőségű természeti kincseket rejtnek, kulcsfontosságúak az élővilág megőrzése szempontjából.

A kijelöléssel hazánk területének több mint 20%-a – másképp fogalmazva minden ötödik négyzetméter – Natura 2000 terület lett. Az eredeti védett területeink csaknem mindegyike bekerült a hálózatba, s ezeken kívül további körülbelül 1,2 millió hektár kapott uniós védeltséget.

A Natura 2000 területek védelmében különösen hangsúlyos a gazdálkodók, a hagyományos gazdálkodási módok szerepe, mert itt a gazdálkodói és természetvédelmi érdekek

összehangolásán alapuló megóvás kerül előtérbe.

Hogyan érinti a gazdálkodókat a Natura 2000?

Az érintett területek helyrajzi számaina miniszteri rendelet (KvVM, 45/2006 XII. 8.) melléklete tartalmazza, a tulajdoni lapokra történő bejegyzések a földhivatalokban jelenleg is folyamatosan zajlanak.

A Natura 2000 hálózatba került gyepek (rét, legelő) hasznosítású területek földhasználóinak (tulajdonos vagy bérlő) bizonyos előírásokat kell betartaniuk, cserébe kompenzációs támogatást igényelhetnek.

Mindezt két rendelet szabályozza. Az egyik a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szól [269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet], a másik a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályait ismerteti

[128/2007. (X. 31.) FVM rendelet].

Az alapszintű előírások a hosszú távon fenntartható gyephasznosítást és a természeti értékek megőrzését segítik, lényegében a „jó gazda gondossága” típusú hozzáállást hivatottak serkenteni, erősíteni. Ennek részleteit a fenti Kormányrendelet rögzíti.

A legfontosabb elvárások a következők:

- legeltetéses és/vagy kaszálós hasznosítás;

- csak szarvasmarha, bivaly, ló, szamár, juh és kecske legeltethető;

- a túllegeltetést kerülni kell;

- a gyepfelszín maradandó károsítása tilos;

- nem szabad trágyát kijuttatni;

- 5–10%-nyi területet változó területrészekben kaszátlanul kell hagyni;

- vízelvezetés és öntözés nem megengedett;

- éjszakai munkavégzés tilos;

- kizszorításos kaszálási módszert kell alkalmazni;

- kaszálásnál vadriasztólánc használata kötelező;

- inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni (de tilos minden más célú vegyszerezés);

- a kaszálást 5 nappal előre be kell jelenteni az illetékes nemzeti park igazgatóságának;

- szalastakarmányt csak a kaszálást követő legfeljebb 30 napig szabad tárolni a gyepterületen.

Engedéllyel végezhető tevékenységek:

- nád irtása;

- október 31. és április 23. közötti legeltetés;

- vadgazdálkodási létesítmények elhelyezése.

A kötelező előírások betartásáért azokkal arányos, évente igényelhető kompenzációs

Haris (Fotó: Streit Béla)

támogatásban részesülhetnek a gazdálkodók (már 2007. novemberétől!). Nem jár ilyen külön támogatás azokra a gyepterületekre, ahol jelenleg már valamely gyepterület érintő agrár-környezetgazdálkodási célprogram fut (horizontális vagy zonális), hiszen azok előírásaiba és támogatási struktúrájába már beépültek a fenti alapszintű támogatási elvek és összegek.

A Magyar Madártani Egyesület kiemelt témaként kezeli a hazai gyepek élővilágbarát hasznosításának elősegítését, a gazdálkodói

Úrge (MME-TTSZ archívum)

igények és a természetvédelmi elvárások összehangolásának segítségét. A www.grasshabit.hu weboldalon számos hasznos kiadvány és információ érhető el e témakörben.

A Natura 2000 hálózattal kapcsolatban praktikus információk találhatóak a www.natura.2000.hu címen. További részletek miatt érdemes mielőbb felkeresni a falugazdászokat, az MVH kirendeltségeket és a szaktanácsadókat! A rendeletek megtalálhatók az FVM honlapján (www.fvm.hu). Az előírások értelmezéséhez szakmai segítségért forduljanak bizalommal a Nemzeti Park Igazgatóságok helyi szakembereihez (www.nemzetipark.gov.hu)!

Fülöp Gyula, Králl Attila,
Solt Szabolcs, Rév Szilvia
Magyar Madártani Egyesület,
LIFE-Nature program

Amit a gazdának tudnia kell ?

A támogatás célja, hogy a Natura 2000 gyepterületek fenntartását a földhasználati előírások betartásával elősegítse. Ezáltal segítse elő a természetes élőhelyek, a vadon élő állatok és növények kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartását, illetve az e területek kijelölésének alapjául szolgáló természeti állapot megőrzését, valamint biztosítsa az azt létrehozó gazdálkodás feltételeit.

Támogatás jellege, mértéke: A gazdálkodók mezőgazdasági tevékenységük után területalapú, vissza nem térítendő kompenzációs támogatást vehetnek igénybe, melynek mértéke 38 euró/ha/év.

A támogatás igénybevételének feltételei: Mint az már a többi területalapú támogatásnál megszokott, támogatási kérelem a minimálisan 0,3 ha területet elérő, a blokkterképen támogatható területként bejelölt (nem kipontozott terület) gyepterületre adható be.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) által kiadott közlemény fel fogja sorolni azon blokkokat, melyek Natura 2000 területek, s a gazdálkodóknak kiküldött blokkterképeken, a KAT területekhez hasonlóan, is fel lesz tüntetve.

Arra a területre lehet igényelni támogatást, melyet (művelési ágtól függetlenül) teljes gazdálkodási évben gyepeként hasznosítanak.

Mely területekre nem lehet igényelni a támogatást?

Amely területre az adott gazdálkodási évben a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv Ag-

rár-környezetgazdálkodási Program keretében támogatást igényeltek.

Amely állami tulajdonban és a honvédelmi szervek vagyonkezelésében állnak.

Támogatás igénybevételére nem jogosult költségvetési szerv (nemzeti park igazgatóság), valamint olyan gazdálkodó szervezet, amelyben a Magyar Állam tulajdoni hányada meghaladja az 50%-ot (pl. Állami Ménésgazdaság Szilvásvárad).

Mit kell a gazdálkodónak teljesítenie a támogatási jogosultsághoz?

A gazdasága teljes területén teljesíti a Hegyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot előírásait (4/2004. FVM rendelet). Gyepre az alábbi mondatot lehet vonatkoztatni: „A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nem kívánatos lág- és fásszárú növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni.”

Az adott gazdálkodási évben naprakész Gazdálkodási Naplót vezet a gazdaság teljes területére vonatkozóan, valamint megőrzi az abban szereplő adatok alátámasztására szolgáló számlákat és bizonylatokat. A Gazdálkodási Napló (a kitöltési útmutatóval együtt) letölthető az MVH honlapjáról (www.mvh.gov.hu), vagy kérhető a falugazdásztól.

Adott gazdálkodási évben részt vesz a Natura 2000 területen gazdálkodók részére évente egy alkalommal szervezett képzésen, vagy hitelt érdemlően igazolja, hogy 3 évnél nem régebben részt vett ilyen képzésen.

Mezőgazdasági tevékenysége során betartja a földhasználati rendeletben meghatározott földhasználati előírásokat (269/2007. Korm.rendelet).

A kérelem benyújtása: Az egységes területalapú támogatással együtt kell beadni, a blokkterképeken a parcellahatárok mellett a területen található méretes, idős fákat is jelölni kell.

A gazdálkodó szervezetek esetében a kérelemhez mellékelni kell a hatályos társasági szerződés hiteles másolatát vagy 30 napnál nem régebbi, eredeti vagy hiteles másolatú példányú cégkivonatot.

Az első kérelmet 2008-ban lehet benyújtani.

A támogatás kifizetése: A helyszíni ellenőrzések lefolytatása után egy összegben kerül kifizetésre.

Ellenőrzés: Az ellenőrzést az MVH az illetékes szakhatóságok bevonásával évente végzi.

A gazdálkodónak igazolnia kell tulajdoni lappal vagy földhasználati lappal, bérleti szerződéssel (vagy a felsorolt dokumentumok hiteles másolatával), hogy a kérelemben megjelölt mezőgazdasági parcellák hasznosítására jogosult.

Be kell mutatnia a Gazdálkodási Napló adott gazdálkodási évre vonatkozó példányát.

Javasoljuk a gazdálkodóknak, hogy az illetékes nemzeti park igazgatóság munkatársaival vegyék fel a kapcsolatot annak érdekében, hogy minél felkészültebben várják a támogatási kérelem beadását, illetve minél jobban meg tudjanak felelni az előírásoknak.

Kovács Zoltán